

List izhaja vsak petek

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravištvu v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mailing-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

Zlata doba katoliške cerkve v Avstriji.

M-č. — Kaj? Da bi pri nas tako bilo, kakor na Pruskem? Da bi slonela železna roka državne vsemogočnosti škofom, sploh duhovski gosposki na zatilniku? Ne občuje li škof v Avstriji prosto z rimskim sedežem, ni-li v njegovi oblasti napovedati in samolastno dovoljevati misijone za ljudstvo, sploh vse opravljati, kar spada v duhovsko področje? Je-li treba pri nas beraško trkati za vsako misel na vrata posvetne oblasti? Res, le uprava cerkvenega premoženja, to je izjema! Sicer pa opravlja avstrijski duhoven kakor vedno svoja duhovska opravila, podučuje mladino v zveličalni veri, kakor v prejšnjih časih, le — to je svobodna novost — postaja stvar včasih nekoliko grenka zaradi težav, sitnosti in ovir, ki se stavljajo duhovniku pod noge od strani posvetnega učiteljstva. In podučevanje nima vsled tega vselej dobrega, zaželenega vspeha. A do sedaj nismo še zadel v Avstriji v zid. Da se še živeti in mirno čakati, akoprav vzdiguje triglavni zmaj divjega liberalizma, prostozidarstva in proticerkvenega časopisja svojo pogubonosno glavo.

Tako nekako modruje dunajsko glasilo ustavoversko-katoliške stranke, dobro znani „Volksfreund“ — ljudski neprijatelj.

Vidi se iz tega, kako se zna možakar urednik kretati v črnem fraku okolo vladne mize prikimovaje z glavo do tal do poedinih sedanjih mogotcev ter kazaje svetu tuje farizejstvo, in lastno zatajevanje in zanižanje pravic in popolne svobode, ki pristuje

katoliški cerkvi. To je krasen analogon evangeljskega farizeja, ki je v tempeljnu molil: „Bog! zahvalim te, da nisem kakor drugi ljudje... Se postim dvakrat v tednu; dajem desetino od vsega, kar imam.“ (Luk. 18. 11, 12.) In dejanje farizeja je bilo ostudno pred božjimi očmi. Tudi dan danes se moli: „Hvala ti o Bog! Naši viši duhovni pastirji občujejo še vedno z rimskim sedežem. Tudi misijone napravljajo za verne podložne. Avstrijski duhoven ima prosto roko. Ni se mu še bati ni beričev ni bajonetov“. Razložek je le ta, da se vlada ne oblači sama v farizejsko haljo, nego da pošlje svojega patrona, da opravi mesto nje pred oltarjem lažnjivo molitvico. Te besede morajo zbuditi pri vsakem, kedor se ni še popolnoma spojil s žalostnim izrodkom sedanjega časa, pomilovanje in stud. Kakor bi bilo občevanje z Rimom in misijoni Bog ve kaka dobrota in milost iz vladnih rok! In da se to še vedno godi, to se smatra za koncesijo! Vidi se, da se je vgnjezdil razdirajoči liberalizem tudi v katoliških srcih. Nekateri zatajijo lastno prepričanje, lastno vest; spolnovanje duhovskih, sploh verskih dolžnosti celó obesijo na kol iz bojazni, da bi je drugače misleči ne videli in zasmehovali. Boje se boja z nasprotnikom; iz lenobe in premagljive slabosti lastne volje zapirajo oči, da ne vidijo žalostne resnice. Slepijo se in vtepajo si v glavo to, kar ni, misleči, da ni takó, kakor kriči ta in oni panklerikalni list. In da bi ljube edinosti ne razdrli, se dobrosrčno smehljajo, dobrikajo, prilizujejo, časté roko celó, ki z ostrim srpom pred njimi spodrezuje siste-

matično pravice katoliške cerkve. Odločnost ki znači moža, je zginila. Slepa bojazen do posvetne oblasti je stopila na njeno mesto. Pač veljajo tukaj besede: „Ker si mlačen, ... te bom izpljunil iz svojih ust.“ (Raz. 3. 16.) Da ima liberalizem tudi pri nas tako krepke peroti, da je brezverstvo v takem cvetu, tega je nesrečna mlačnost kriva.

„Škof v Avstriji občuje še lahko z rimsko stolico, napoveduje misijone, opravlja sploh vse, kar spada v njegov delokrog“(!?). Kaj ni čudezni čudež, da se to še vedno pri nas godi, med tem, ko gorijo, kamor se okó ozré, svetovni stebri katolicizma, ko treska z mogočnimi udarci na čestitljevo glavo rimske cerkve? „Avstrijski duhoven opravlja sploh vse, kar spada v njegov delokrog“, tako se nam trobi in slovesno pri-trjuje. Ali se to ne glasi tako, kakor bi kedo rekel: „Na! tukaj imaš mošnjo križakov, pa piši za-me, laži za-me, slepi lahkoverno ljudstvo!“ In na vse zadnje sledi, da se resnici ne bije tako hudo v obraz, ponižni „confiteor“, pa tako, da prevaguje hvala in slava presrečnega položaja katoliške cerkve. Govori se o težavah in sitnostih, ki jih mora duhoven prestati od posvetnega učiteljstva. Ne dajo se tajiti te neprilichnosti. Ampak nas je skušnja tudi izučila, da ni učiteljstvo tak vrag. Dalo bi se po večem z njim izhajati. In kjer ni mogoče izhajati, je to znamenje, da vpliva kedo drugi na učiteljstvo, da se ščuva in hujska. A to je največe hudo, da je sedanja mladina leto za letom vedno bolj in sicer gledé na krajne razmere več ali manj

2

LISTEK.

PRVAČINA.

[Spisal P. mlinarjev.]

(Dalje.)

Namenjen sem bil uže enkrat preje napisati, naprošen za to od neke osebe, življenje tega moža, vzlasti ker je med Slovenci — dasiravno rodом Slovenec — malo ali pa popolnom nepoznan. Spodobno, da dolžnost je slehernemu rodoljubi, da z občinstvom seznaní take može, posebno če so slovenskega rodu, ki so se pred drugimi odlikovali v raznih znanstvenih strokah ali umetnostih. Tak mož je bil pokojni Jože Tominz. Kolikor sem poizvedel te dni o njem, napišem tu prav ob kratkem po ustmenem sporočilu moža, kateri ga je dobro poznal in ž njim občeval.

Jožef Tominz (Tominec) slovi povsod, kodar se nahajajo njegova dela, kot najimenitniši slikar ne le svojega, ampak tudi sadanjega časa, pri Slovencih in pri Italijanih. Rojen je bil v Gorici okoli leta 1790, od starišev rodом slo-

venskih. Njegov oča je bil mestni denarničar. Normalne šole je obiskoval v Gorici. Kazal je uže v mladih letih nenavadno veselje in poseben nagib do slikarske umetnosti zatorej je druge predmete le površno in siloma se učil, kakor se je pozneje večkratov izustil rekoč, da je bil skoro vsaki dan v „Eselsbank“-u t. j. v oslovski klopi. Naučil se je doma in v šoli slovenskega, italijanskega in nemškega jezika. Nagon in veselje do slikarstva, katero je čedalje več nastajalo, nij mu dalo pokoja, niti obstanka v majhni Gorici, želel si je drugam v večje mesto, kjer bi se bil slikarstva naučil. Izpolnile so se mu želje, ko je bil, mladenič še, poslan v slovečo slikarsko šolo v Benetke. Tu se je šolal nekaj let ter vse svoje duševne in telesne moči na to obračal, da bi se bil v priljubljeni mu umetnosti dobro izuril. Ker pa ni tukaj svojega blagega namena dosegel, podal se je niže v italijanski svet, v slavni Rim. Oča njegov in gori omenjeni brat France, obiskala sta ga v Rimu, sta se pa kmalu zopet vrnila na svoj dom, v Gorico. Njegova nenasiťljiva ukaželjnost gnala ga je tudi iz Rima v drugo italijansko mesto, v Napulj.

Tukaj je še le svoje študije izvršil in se tudi oženil. Za nekaj časa potem se je zopet povrnil v Rim in od tod je prišel, pustivši ženo z dvema sinovoma v Rimu, v solčno Gorico, kamor je prišla pozneje tudi žena s svojima sinovoma. Ker je imel v Gorici malo dela, odpotil se je v Trst, kjer je živel s svojo družino več let.

Dela imel je obilo, ki ga je povsod ne le priporočevalo, nego dalo mu je tudi neumrljivo ime najizvrstnišega slikarja svojega in sedanjega časa. Žena mu je v Trstu umrla. Stareji sin, August po imenu, učil se je tudi očetove umetnosti, deloma pri njem, deloma v Benetkah. Sedaj živi v Trstu ter slovi daleč na okrog kot izvrsten slikar. Drugi sin Rismondo živeč v Trstu, je umetnik na glasoviru; podučuje mladino najimenitniših hiš tržaških; plačuje se za vsako uro pò 5 gld. Jožef Tominz, ko je vsled neprestanega delovanja, naposled svoj vid skoro popolnom izgubil, vrnil se je sam v Gorico in od tod v grad svojega brata Franca na Gradišči, kjer je mirno v Gospodu zaspal leta 1867 kakih 77 let star.

popačena. Prava odgoja, odgoja srca se zanemarija. In ljudstvo samo je prišlo do prepričanja, da je prava odgoja mogoča le, ako mlademu srcu blagodejna roka priliva, ako mu zbujja speče duševne moči v pravo življenje. Zaradi tega tirja ljudstvo, da se odloči mladini več verskega poduka, sicer ne bo prestajati. Pa kedo bode podučeval? Izpraznili so kmalu semenišča. Marsikedo, katerega bi bilo plemenito srce spravilo v vzvišeni duhovski stan, tiči sedaj in zdihuje v vojaški suknji, ali pa klati se vsled tega po širnem svetu okolo brez kruha. In kedo ve, da ne pridemo kedaj do tega, da bode morala vlada pošiljati svoje ljudi „mit dem korporalstab“, da bodo opravljali pri mladini službo spartanskega suženjskega helota! In dunajsko glasilo poje slavo in hvalo!

(Konec sledi.)

Dopisi.

Iz Gorice, 24. junija. — Izpred porotnih sodnij bi imel še nekaj povedati in nekaj popraviti. Detomorilka T. F. iz Renč, omožena žena, je bila obsojena na tri leta težke ječe poostrene vsaki mesec z enim postom. Obravnava nam je ponudila žalosten pogled v družinske razmere in vedno bolj pojemajočo moralnost slovenskih deklet in žen, ki so nekdanj slovele zaradi poštenosti in bogaboječosti. Tak sad rodijo grešna znanja. — Tožnik L. iz Cernič je odstopil od svoje tožbe proti L. radi nekega članka v „Glasu“, ker se je zadnji podstopil, da nekako prekličje stvari, o katerih je pisal. Obravnava med dr. Ž. in C., ki je imela priti zdaj pred porotnike, se je odložila, ker sta oba v zadnjem času novih prič zahtevala. Med tem bo se jima morda kri ohladila, da se na lepem zastopita, kar bi bilo močno želeli. — L. iz Kan., ki je izdajal že v tretje ponarejene bankovce, bil je

Slikal je podobe raznovrstnih idej, število podob je ogromno. Pripoveduje se o njih veliko zanimivega. Da drugo zamolčim, naj omenim le-to: Cesar Ferdinand izrekel je bil neki željo, naj bi mu, kedor je spreten v slikarstvu, njegovo podobo predstavil. Vsak, se vé, kedor se je slikarstva učil, potrudil se je po svojih močeh posneti in narisati cesarjev obraz. Jožef Tominz je vse druge umetnike prekosil, njegova podoba je bila sprejeta. Za to mojstersko delo prejel je od cesarja Ferdinanda poseben dar in zahvalo. Tominz je naslikal veliko podob svetnikov in svetnic, posebno pa Matere B. podobe so mu bile priljubljen predmet. Kolikor je meni znano, nahajajo se njegova dela: pri oo. Kapucinih v Gorici, mati božja —; v Logi blizu Ipavskega trga tudi M. B.; v stolni cerkvi podoba sv. Hilarija; v Prvačini M. B. in sv. Nikolaj; v Dornbergu sv. Nikolaj; v Kamujah M. B.; na Gradišči M. B. in veliko drugih podob; v grajsčinski kapelici, kjer je njegov brat stanoval (v Prvačini) podoba, če se ne motim, sv. Janeza; v Ogleju na stranskem altarju sem videl podobo, prav krasno, z njegovim podpisom: Giuseppe Tominz. Se ve, delo nij povsod enake umetniške vrednosti, delo je večkrat primerno plačilo.

Druge suhote, da zopet o njih govorim, so navadne kmetijske hiše, kakor sploh drugod, v družih občinah.

Kar pa manjka lepote tem, nahajaš po-

obsojen na 31/2 leta, ne na 21/2, kakor smo zadnjokrat pisali. Da je primeroma, ker je že v tretje radi tega tožen, le malo kazni prejel, ima se zahvaliti svojemu odvetniku dr. Tonkli-ju, ki ga je mojstersko zagovarjal, povdarja posebnost male otročice, katerih edini rednik je L.

V našem listu se je že veliko pisalo o potrebi, da se stranki, konservativna in liberalna, združite in mir med seboj naredite. „Soča“ je s prvega precej surovo odbacnila. Dopisnik iz Gorice v 23. št. „Soče“ ne daja obilo nade, da bi k temu prišli. Vidi se, da njegova stranka ne misli odstopiti od svojih liberalnih načel, katera si je enkrat zapisala na svoj prapor. Da bi njegova stranka „liberalnost“ razumela v pravem pomenu besede, potem bi bili koj vkup; ali, žali Bog, liberalizem, kakor ga praktično rabijo, je zgubil svojo veljavo. Vendar pa upanja ne zgubim, ker me nekaj družega v tem potrjuje.

Na Dunaji, 23. jun. (Še ne rojeno — pa užje mrtvo.) Vem, da Vam tukajšni katoliški (?) „Volksfr.“ nič kaj ne dopada, vendar hočem o njegovem detetu nekaj malega sporočiti. Njegovemu detetu so nameravali dati ime „Reichspartei“, pa poroda so težko pričakovali in kar je pomenljivo ne tu na Dunaji, ampak v — Tirolih.

Stvar je taka. Kardinal Raušer in njegov organ „Volksfr.“ sta hotela vstvariti novo stranko katoliško (?), ktera bi ne imela nič opraviti ne z narodnostjo, ne s plemstvom, ne s kako drugo tako utopijo, ampak vse moči naj bi se združile v katoliško-ustavoverski Reichspartei. To je bil namen. Drugo prašanje pa je stvar v življenje vpeljati. Kako?

Na Tirolskem se pravdajo, ali pojdejo ali ne pojdejo v drž. zbor. Tu so si ti reichsparteilerji mislili: „duobus litigantibus tertius gaudet“ hajd v Tirole! naš Wiesinger naj gre in persona in gotovo bo uskliknil: veni, vidi, vici!

Dan odhoda je pred durmi, Wiesinger ima

dvojeno v mili naravi. Krasen je drevored od glavne ceste gori do vasi. Bogato košata, visoka drevesa podajajo si v zvezo veje ter tihotno med seboj šepetaje, hladijo popotniku znoj, ki tod gredoč strmi nad lepoto in krasoto prirode. Na desni strani ceste ugledaš prostorno Prvaško pokopališče; štiri mlade, visoko vzrasle ciprese, dve pri vhodu, dve pred kapelico, ki z glavo kimaje te nemo vabijo, da ž njimi tudi ti pokojnim vaščanom privoščiš miru in lahke zemljice. Na sredi povečujejo lepa kapelica tihoto svetega kraja; altar v njej iz samega marmorja izrezan nosi jako lepo podobo našega Izveličarja. Pod njo je prostorna raka v katerej počiva balzamirano truplo moža, katerega neumrljivo ime rosi s hvaležnim spominom in britkostnim sočuvstvom cela Prvačina globoko v oprsi utisnjeno. Bil je ta mož umrl Gregor Petrovič (Petrovič), svojega časa najslavnejši doktor zdravilstva — protomedicus — v Trstu. Rojen Slovenec, v Sesljanu na spodnjem Krasu. V Trstu bivajoč vkupil je okoli leta 1830 od nekega žl. Grabiz-a posestvo, katero je imel ta v Prvačini t. j. najlepša poslopja pri farni cerkvi, veliko zemljišče in kolonov. Ker mu je lega Prvačine jako dopadala in podnebje mu bilo ugodno, odpovedal se je v Trstu prostovoljno imenitni službi ter se preselil s celo družino v Prvačino. Rad, prav rad bi bil do smrti tukaj ostal, a neprijetne okoliščine so ga prisilile, da se je preselil v Go-

preveč posla, ostane doma, in v svojem glasilu svetu srmožljivo pripoveduje, da prav za prav katoliško „Reichspartei“ nič ni. Blamaža ustavoverskih katoličanov!

Svetoletna procesija je bila velikanska. Ne samo, kakor kulturni listi pravijo „kerzelweiber“, ampak močje so se je udeležili v ogromnem številu in pokazali so, da Dunaj je katoliško mesto. Gotovo redka novica je, da je cesar srebrni križec podaril staremu „Johannu“, natakarku, ki je leta in leta svoj posel častno opravljal. Vsi natakarkji so ponosni na tega odlikovanega družeta.

Ogled.

Avstrija. Ni brez pomena, da se bodo mogočni cesarji avstrijski, ruski in pruski zopet snidli. Ruski cesar namreč potuje iz toplic v svoje dežele, naš cesar pa ga hoče pozdraviti, ko bo potoval čez avstrijske dežele. 28. t. m. pride ruski car po železnici v Weipert na avstrijski meji, 27. po noči se odpelje naš cesar iz Dunaja tje, pozdravi visokega gosta in ga spremi do Komotau-a, od tod pelje pot cesarja ruskega proti Varšavu, našega pa čez Prago v Ischel. Kmalopotem se tudi snideta naš cesar in pruski Vilhelm.

Enako pomenljivo je tudi to, da slavni nadvojvoda Albreht potovaje v toplice, obiskuje najslavnejše osebe. Obiskal je ruskega cara, nemškega cesarja in cesarico. — Na Dunaji je cesar potrdil nove Uhačijeve kanone. Vsi ustavoversko — pruski listi so silno delali na to, da bi domača avstrijska iznajdba ne obveljala, ampak, da bi Krupp za svoje kanone iz Avstrije denar vlekel.

Na Moravskem v Brnu so delalci v ogromnem številu začeli strikati. Ker ima to mesto veliko fabrik, je tudi število delalcev ogromno. Listi poročajo, da se je to

rico, kjer je živel nekaj let v svoji hiši, v tisti, kjer so sedaj meščanske šole, katero je potem, ko se je, tudi Gorico zapustivši zopet v Trst podal, goriškemu mestu podaril. Živel je še nekaj let v Trstu kot zasebnik, kjer je tudi umrl 1. 1860. Truplo njegovo je bilo pripeljano v Prvačino k pogrebu. Zato pa je ta mož Prvačanem nepozabljen. Ljudstvo in kraj sta se mu bila tako prikupila, da je v gmotnem in duševnem obziru velikodušno podpiral tačas revno in ubogo Prvaško ljudstvo. Njegova očetovska skrb za Prvaško občino je bila res velika in vse pohvale vredna, še dandanašnji se vaščanje ponosno ozirajo na gori omenjeni drevored, katerega je bil rajni dal nasaditi, pa tudi altar v kapelici na pokopališču je bil na njegove stroške sezidan. Ubogim je bil velik dobrotnik, bolnim modri brezplačni zdravnik, svojim kolonom ne oderuh, nego dobri prizanesljivi gospodar.

Nij čudo torej, da se Prvaško ljudstvo umrlega z britkostnim spominom še vedno spominja in se ga še bode. Globoko hvaležnost do njega pokazalo je posebno, ko je bil pripeljan iz Trsta, ne živ, ampak mrtev v velikanskem vozu, ki je bil zunaj črnopobarvan, znotraj pak s črnim damaskom oblečen, takrat namreč, ko se je četvero vrancev, ki so voz polagoma peljali, ustavilo tam, kjer se cesta osukne v vas.

(Dalje.)

zgodilo po denarji, kterega so delalci iz drugih dežel dobili posebno iz Angleškega. 44 posestnikov fabrik in 10.000 delalcev, to sta dva faktorja, ktera si stojita nasproti, delalci imajo neki za 6 tednov denarja, fabrikanti pa nočejo z delalci „in corpore“ paktirati, ampak vsak fabrikant se svojimi. Vsemu počenjanju je vzrok liberalna narodna ekonomija - sleparija.

Na Ogrskem dela veliko šuma pregledovanje in ponovljenje colne in kupčijske zveze z Avstrijo. To je sad dualizma, da eni in isti podložni avstrijskega cesarja, ki je ob enem tudi kralj Ogrski, ako prekoračijo se svojim blagom mejo, morajo colnino plačevati! Volitve se sicer še ne vršijo, pa priprave se delajo ogromne, tudi tepeža ne manjka pri takih shodih. Znamenito je, da v osrčji Ogrske v Budapesti kandidira bar. Liphay, baron Sennyeyeve stranke. Govor pred volilci — bilo jih je kakih 400 — napravil je dober utis. Tudi po drugih krajih se kažejo kandidati konservativne stranke, pravi možaki. Ministri imajo pogostokrat seje in posvetovanja in v kratkem pridejo zopet na Dunaj k skupnemu posvetovanju. Grof Andrassy je z Bismarkom, od kterega je že marsiktero pohvalo prejel, svojo zunanjo politiko tako zavezil, da se vtegne vresničiti, kar politiki trdijo, da se namreč nad glavama Bismark — Andrassy-a suuje nova politika, ki bo miroljubna in Avstriji v — prid.

Zunanje države. Sv. Oče so s 16. junijem stopili v 30. leto vladanja katoliške cerkve. Sprejemali so ta dan voščila zastopnikov raznih vlad. Bog ohrani še dolgo slavnega poglavarja kat. cerkve. — V Rimu zdaj obravnava zbornica postavbo za varnost. Komaj je ministerstvo zmagalo s 17 glasovi, da se načrt sprejme kot podlaga obravnave. Znamenito za zagovornike cerkvenega ropanja na Laškem je gotovo to, da so mesto preračunelih 1800 milijonov samo 489 mil. za prodano cerkveno premoženje dobili in vrh tega še globoko zabredli v denarne zadrege. — Amerika noče več sprejemati in varovati potepuhov in tatov, ki so iz raznih dežel tje bežaje zavetja iskali. Amerikanski poslanec na Dunaji je ministru zunanjih zadev sporočil, da je dotična postava že v veljavi. — Na Španjskem so zasledili zaroto proti Alfonsovi. Nameravali so narediti konservativno republiko. Veliko vojakov je v tej zaroti. Alfonsovi dnevi bodo kmalo šteti, in to toliko bolj gotovo, ker Karlisti vedno napredujejo in zmagojejo. Vladni listi sicer vedno poročajo o „zmagah“, naposled pa pride iz „zmage“, da so se v redu na drug kraj pomaknili to je zbežali. Ravno zdaj tako navskrižna poročila pošilja med svet zmagovalna vlada, da se že naprej vidi, da lažejo.

Na Grškem tudi hudo vre. Kralj hoče odstopiti in se domov povrniti. Nektera sporočila trdijo, da kralj ostane, druga pa, da ga bo ruska barka skoraj v Trstu na suho postavila.

Narodno gospodarstvo.

Banka Slovenija. Kako da si je pomagala po hudi nevihti, in kako da je sklenila

gospodarstvo svojega nar. grenkejšega leta (enakega ji je skoraj nemogoče), znano nam je iz sporočila njenega zadnjega občnega zbora dne 31. maja t. l.

Gospod podpredsednik je storil daljni, banki jako koristni korak, kar namreč zadeva njenega pravičnega sveta. To pomore banki veliko v kredit, kojega za uspešno podvzetje največ potrebuje.

Kaj poredko sedaj vsi nasprotniki! Dospeli smo sedaj do tega, da zamore vsak rodoljub brez posebnih žrtev pomagati, kajti sedaj gre za to, da si pridobi banka tudi delavnih in poštenih moči za akvizicije, in napredek ji je potem več kot gotov.

Pridobiti ji pravih zastopnikov, stopijo naj narodnjaki v kolo in sicer ne le na Goriškem, ampak tudi na Notranjskem, Gorenjskem, Dolenjskem itd. in naj bi nasvetovali za posamesne kraje kot zastopnike delalne moče, koji uživajo pri ljudstvu zaupanje. Ravnateljstvo banke organiziralo bi potem na ti podlagi celo zastopništvo po slovenskih deželah. Tako postavljene zastopnike nadzoroval bi potem že tudi narod sam.

Rodoljubji! bodimo složni, začnimo o ti zadevi brez ovir in skrbimo za svoje in ne — za ptuje.

Pošiljajmo nemudoma dotične nasvete uredništvu tega lista, koje bode gotovo radovoljno sprejemalo, in na njih podlagi sestavili bodo tukajšni rodoljubi načrt, kojega bodo poslali ravnateljstvu banke.

Nadejamo se, da mi goriški rodoljubi ne ostanemo sami, ampak da nas bodo posnemali tudi Notranjci itd. in pošiljali svoje nasvete omenjenemu ravnateljstvu.

Na ta način pridobimo banki gotovo matadore za akvizicije in potem ji je napredek več kot ugotovljen.

Domače stvari.

(V seji mestnega starešinstva) 19. t. m. je interpeliral nazočen dvorni svetovalec gospod baron Rechbach g. župana vsled ukaza c. kr. namestništva, kako stoji stvar z novim stanovanjem čč. gg. vikarjev stolne cerkve, ki se ima, kakor se dolgo uže obetuje, sezidati. Vlada je neki uže dovolila svoj znesek. Na prašanje g. barona, je-li tudi starešinstvo od svoje strani kaj storilo v ta namen, odgovarja župan, da je stvar zopet izročil dotičnim odsekom in da se je postavni odsek ugodno izrazil ter da bode si prizadeval, da se tudi ostala odseka ugodno izjavita.

(Pomiloščenje.) Presvetli cesar je velikodušno odpustil ostanek kazni z najvišim sklepom dne 10. jun. sledečim v Gradiški zaprtim: Petru, Antonu in Jožefu B., Jožefu in Antonu S., Mihatu S., Jakobu in Francetu L., Leopoldu C. in Jožefu S. vsim iz duhovnije Fara.

(Duhovske spremembe.) C. g. Jožef Skočir gre iz Čepovana za vikarja v Lom. — C. g. Janez Filipič iz Doberdoba za vikarja v Čepovan. — C. g. Anton Keber za vikarja v Mavinje. V mašnike so bili posvečeni 20. t. m. četrtoletniki tržaške škofije: gg. Ant. Fabris, Ant. Kalac, Ant. Kjuder, Janez Skabar in Jožef Skerl.

(Duhovnom na znanje.) Te dni se razpošilja življenjepis Hrastov s podobo. Da stroški preveč ne narastejo, naj prejemniki blagovolé p. n. g. dekanom poštnino povrniti. Kdor bi po

drugi poti knjižico želel, ali je ne prejel naj se pismeno do našega uredništva obrne.

(Prva deželna učiteljska konferenca) za Goriško bode 12. oktobra t. l. O tej priložnosti bode tudi razstava učnih pripomočkov, šolskih priprav, šolskega pohišja, in vsih drugih šolo zadevajočih reči.

(C. kr. kmetijska družba) razposilja sledeče vabilo: „P. T. Gospod! Vsled današnjega sklepa odbora c. kr. kmetijske družbe si jemljem čast pozvati gg. ude k občenemu zboru, ki se bo držal 8. julija t. l. ob 10. uri zajutra v družbinem uradu, kjer se bodo obravnavale točke po sledečem

dnevnom redu.

1. Sporočilo o družbeni delavnosti in o njenem stanju.
2. Pregled računa za l. 1874.
3. Račun o državni podpori za l. 1874.
4. Volitev podpredsednika.
5. Sporočilo postavnega odseka o premenili §. 43 družbenih pravil.
6. Odborovo sporočilo o predlogu gradišanske podružnice gledé podelitve kake odlike.

V Gorici 31. maja 1875.

Podpredsednik

Vilj. žl. Ritter.

(Imenovanje.) — Presvetli cesar so z najvišim sklepom dne 10. t. m. imenovali visoko častita gospoda monsig. Janeza Kumar, mestnega fajmostra in dr. Alojzija Zorn, vodjo in profesorja v semenišči za častna kanonika metropolitanske cerkve v Gorici.

(Kmetijska predavanja.) — Prihodnjo nedeljo 27. t. m. bo gosp. Fr. Kuralt govoril o vinskih boleznih in kar v to področje spada v Kanalu popoldne po krščanskem nauku in v torek 29. zjutraj ob 7. uri v Cirknem o živinoreji. Ker so ljudje v Sežani, Komnu in kakor se nam iz Kviškega poroča, tudi tu posebno ukaželjnost pokazali, se smemo po pravici nadjati, da se bo tudi v Kanalu veliko vinorejcev zbralo, da bodo slišali, kako naj ravnajo, da bo izvrstno vince, ki tam raste, še boljše ime pridobilo. Ravno tako tudi Cirkničani ne bodo zaostali, ker vemo, da hrepenijo po napredku. Tedaj naj bo vdeležitev izvanredno mnogobrojna! Ravno tako bo tudi g. dr. A. Moná imel svoje predavanje v Monfalkonu, dr. König v Gradiški in asistent Velikonja v Kampolongo.

(Ogenj.) — V sredo dopoldne nastal je ogenj pri posestvu Rosenthal v hlevu. Ne ve se, kako je požar nastal in le pridnemu delovanju požarne straže gre hvala, da se ogenj ni razširil. Škoda znaša kakih 2000 gl.

Razne vesti.

— Blagoslovljenje zastave mestne straže v Novem mestu se bo te dni vršilo v sledečem redu: 25. jun. slovesna razsvetljava po mestu. Velika godba mestne straže. 26. ob 5 uri budnica, pozdrav došlih mestnih straž iz Krškega in Kostanjevice. Ob 9. uri vojna maša, ob 10. uri slovesno blagoslovljenje zastave. Ob 1. uri popoldne obed, ob 4. uri veselica pod milim nebom. — K tej zastavi je poklonila presvetla cesarica krasna trakova cesar pa zastavo. Posebno častno za Novomeščane je tudi to, da je cesarica prevzela botrinstvo zastave, ker pa sama ne pride k slovesnosti, jo bo nadomestovala glavarjeva gospa. Škoda da se svečanost ne bo vr-

šila kot narodna veselica, še nedolžno igro „Turki pri Siseku“ je prepovedana.

— *Pešpolk št. 17. z imenom Kuhn* — „Kranjci“ — bo obhajal to leto svojo 200letnico, ker je bil ustanovljen l. 1675. Imel je razne lastnike, bil je v raznih bojih — tudi pri Kustoci —, pa vselej so se vojščaki sponesli kot pravi hrabri „kranjski fantje“.

— *Koliko denarja sne loterija*, koliko pa da ljudem dobička kažejo naslednje številke:

Leta 1869 je bilo po vsi Avstriji 73 milijonov in 571.110 loterijskih stav, število dobitkov pa 1 milijon in 96.179.

Leta 1870 je bilo 74 milijonov in 12.6000 stav, dobitkov pa 1 milijon in 65.944.

Leta 1871 je bilo 80 milijonov in 695.350 stav, dobitkov 1 milijon in 208.532.

V teh 3 letih je bilo tedaj stav 238 milijonov in 279.160 v mali loteriji, dobitkov pa le 3 milijone in 370.652, po tem takem izmed 100 ljudi zadene jih le 21, vseh drugih 79 se pa pod brado obriše.

Država je po stavah v malo loterijo l. 1871 prejela čez 15 milijonov gld., za dobitke pa je izplačala le nekaj čez 8 milijonov, tedaj je državi ostala skoro polovica čistega dobička, in od kod jo ta denar? — večidel od revnih ljudi. Ali ni to davek in prav krivičen davek? Resnico je govoril cesar Napoleon, ko je loterijski davek imenoval „davek bedakov“.

— *„Krah“ pri južni železnici*. Ta železnica je bila do sedaj skoro na najboljšem glasu. Kako je toraj tako daleč zabredla, da ima zdaj 1.128 milijonov frankov dolga, — da akcije zdaj že branjevcem na funte prodajajo, akoravno so v začetku veljale à 200 gold., — da ima družba Avstriji še plačati 101 milijon frankov dolga, — da se je prvi akcijski kapital 150 milijonov goldinarjev skrčil na 75 milj.? To vse ima železnica zahvaliti velikemu milijonarju Rotšildu, ki je pri južni železnici zaslužil umazanih 80 milijonov frankov. In kako je to prišlo? Rotšildi so imeli večino delnic ali akcij, akcije so obetale veliko obresti, delničarji so obresti zahtevali, kasa denarja ni imela, toraj — vzemimo na posodo zopet pri — Rotšildu. Ta je denar rad dal, vedel je čemu. Rotšildi so skrbeli, da so imele delnice precej visoko veljavo, akcije visoke vrednosti se pa lahko oddajo in tako so Rotšildi oddali akcije po visoki ceni, spravili nekoliko milijonov v judovski žep in bogatin je zopet bolj obogatel, revež bolj ubožal. Tudi to je sad narodne ekonomije-sleparije v Avstriji, kateri oče je bil minister Bruck;

— *Deželni odbor kranjski* je kupil posestvo Grm (Smola-tovo pri Novem mestu) za 70.000 gld. in tako je kmetijska šola na Dolenskem gotova.

Borsni kurzi na Dunaji 25. junija.

Enotni drž dolg v papirju . . .	70	20
„ „ „ v srebru . . .	73	10
Drž posojilo leta 1860 . . .	112	—
Akcije narodne banke . . .	961	—
Kreditne akcije . . .	219	75
London . . .	111	45
Napoleon d'oro . . .	8	88
Cekini . . .	54	50
Adžijo srebra . . .	101	85

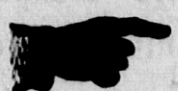

MOLITVE

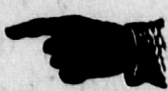
za sveto leto 1875 s kratkim podukom

je naslov knjižici, ki je prišla v Mailingovi tiskarnici na svetlo in velja:

1 iztis . . .	4 solde
10 iztisov . . .	30 soldov
50 „ . . .	1 gl. 25 „
100 „ . . .	2 „ — „

Četrty natis.

oriška Čitalnica potrebuje restavracija in čuvaja.

Kdor želi oboje sprejeti, naj se pri podpisnem odboru ustmeno ali pismeno do konca julija oglasi kateri mu bode daljne, jako ugodne pogoje naznanil.

V Gorici, dne 21 junija 1875

Čitalnični odbor.

Oznanilo.

Podpisani si jemlje čast slavnemu občinstvu naznaniti, da prejema in izvršuje vsakovrstna naročila na mere iz lesa po metričnem sistemu narejene za tekočine iz zrno.

Mere se izdelujejo natančno po predpisani postavi tako, da je dotična gosposka lahko potrdi.

V Gorici dne 22. junija 1875,

Jakob Juch,

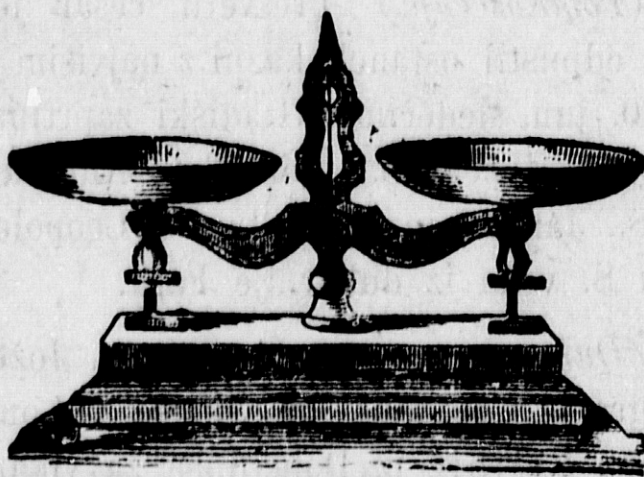
Za mesnicami h. št. 419.

Tehtnice po metričnem

SISTEMU!

Podpisani naznanja p. n. občinstvu, da je delalnica in zalo-

po metričnem sistemu.

ga novih tehtnic (vag) po metričnem sistemu prenešena iz prodajalnice gospoda L. Clementin-a v njegovo lastno prodajalnico „Za mesnicami,“ št. 408. On tudi sprejema vsakter prenašanje sedanjih tehnic v tehtnice

Jožef Gyra.

Za mesnicami h. št. 408.

PRODAJA

pravega domačega vina.

Belo od 10 do 12 gold. vednre.

Črno „ 14 „ 16 „ „

Dobiva se v drogeriji

Seppenhofer-jevi

na

Travniku

Duhovnom na znanje.

Vsi obrazci za krstne, poročilne in knjige za mrtve, krstni, poročni, in listi za oklice, za cerkvene račune, spovedni in obhajilni listki in vse kar sem spada, dobiva se v latinskem, slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku po **POSEBNO ZNIŽANI CENI** v uradni kneznadškofjskega ordinarijata v Gorici.

Podpisani daja na znanje, da mu je došel

pravi sirup Pagliano
iz Firenze.

Karol Mailing

Placuta št. 5. II. nadst.

v Gorici.

